

Nr 39.

Ankom till riksdagens kansli den 22 april 1927 kl. $\frac{1}{2}$ 4 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. i förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket m. m., ävensom i ämnet väckta motioner.

I en den 22 februari 1927 dagteknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 187, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. i förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.¹

Härigenom förordnas, att 18 § 1 mom. i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket skall erhålla följande ändrade lydelse:

18 §.

1 mom. I varje tobaksvaras priskurantpris skall skatt ingå dels med ett belopp, vilket motsvarar nedanstående procent av priskurantpriset eller i fall, som avses i 22 § 2 mom. fjärde stycket, av varans värde, dels ock med nedan angivna, i förhållande till varans myckenhet bestämda belopp, nämligen:

¹ Senaste lydelse, se 1926: 23.

	För inom riket tillverkad vara			För till riket införd vara		
	procent av priskurantpriset eller värdet	belopp för		procent av priskurantpriset eller värdet	belopp för	
		1 st.	1 kg.		1 st.	1 kg.
Cigarrer	22	öre	kr.	24	öre	kr.
Cigarrcigarretter	31	0.8	—	32	4	—
Cigarretter	48	0.4	—	39	2	—
Röktobak	48	0.2	—	39	1.3	—
Röktobak	39	—	1.50	39	—	1.50
Tuggtobak	39	—	1	39	—	1.50
Snus	29	—	0.75	39	—	1.50

I skattehänseende utgöres skillnaden mellan cigarr och cigarrcigarrett därav, att den senare saknar spets, har skuren inlaga samt i vikt uppgår till högst 3.3 gram.

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 1927.

dels ock medgiva, att beträffande tobaksvara, i fråga om vilken jämlikt förordningen den 20 juni 1924 (nr 250) restitution åtnjutits för den del av för varan erlagd licensavgift, som motsvarat den varan påförda skatt, restitution må av aktiebolaget svenska tobaksmonopolet lämnas jämväl med belopp, som utgjort bolagets andel av licensavgiften.

Beträffande vad föredragande departementschefen vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t anfört till motivering för förslagen, får utskottet, i den mån redogörelse ej lämnas här nedan, hänvisa till ovan nämnda statsrådsprotokoll.

Till utskottets behandling hava jämväl överlämnats två i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen:

motionen nr 314 i andra kammaren av herr *Lovén*, i vilken hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 187, att skattesatserna för importerade cigarrer måtte bestämmas till skatt efter värde 28 procent och för styck 5 öre;» samt

motionen nr 336 i andra kammaren av herr *Leffler*, i vilken hemställts, »att riksdagen ville ingå till Kungl. Maj:t med en anhållan att till nästa års riksdag inkomma antingen med förslag till en omläggning av tobaksskatterna, så att dessa ej drabba importen hårdare än att jämnviktsläget från år 1916 mellan monopolets försäljning och den enskilda importen åter uppnås eller med ett förslag till ordnande av importhandeln på an-

nat sätt, utan äventyrande av denna handels allmänna uppgift, eventuellt i samband med ersättning åt importgrossisterna för det intrång i deras näringsverksamhet de sedan år 1922 förändrade skattesatserna medfört.»

Vidkommande vad de särskilda motionärerna anfört till stöd för sina förslag tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Det i propositionen framlagda förslaget till ändringar i tobaksbeskattningen innebär huvudsakligen ett fullföljande av statsmakternas strävan att i möjligaste mån uttaga statsverkets inkomster av tobakshanteringen i form av tobaksskatt. Skillnaden mellan de åtgärder, som i sådant syfte tidigare, eller 1924 och 1926, vidtagits, och dem som nu föreslås ligger däri, att medan man nämnda båda år genom lika stora procentuella höjningar av värdeskatten för samtliga varuslag samt i stort sett motsvarande sänkning av monopolbolagets andel i licensavgiften för importerade varor överfört ett belopp, motsvarande sammanlagt 7 procent av omsättningssumman, från vinst till skatt, så föreslås nu en höjning av skatten för vissa varuslag, varvid såväl varuslagen utvalts som skattehöjningens belopp bestämts med hänsyn till storleken av den vinst, som den inhemska tillverkningen lämnat, samt till förhållandet mellan de inhemska och de importerade varornas avsättningssiffror. Beträffande cigarrerna har ingen skatteökning kunnat sättas i fråga. Tvärtom har i syfte att motverka den fortgående minskningen i importen av detta varuslag föreslagits en minskning av värdeskatten å importerade cigarrer från 26 till 24 procent. I övrigt innebär förslaget höjning av skattesatserna för cigarreigarretter, röktoak och snus av inhemska tillverkning samt för såväl inom riket tillverkade som importerade cigarretter. För den inhemska tillverkningen föreslås i fråga om cigarreigarretter och cigarretter höjning av värdeskatten från respektive 29 till 31 procent och 44 till 48 procent samt i fråga om röktoak och snus höjning av myckenhetsskatten från respektive 1 krona till 1 krona 50 öre för kilogram och 50 till 75 öre för kilogram. Beträffande importerade cigarretter föreslås höjning av styckeskatten från 1 till 1.3 öre.

Utskottet delar föredragande departementschefens uppfattning, att man i syfte att undvika minskning av statens inkomster av tobakshanteringen nu bör söka att överföra ytterligare belopp av monopolbolagets vinst till skatt i den mån så kan ske utan att utdelningen till bolagets aktieägare behöver sänkas under de av departementschefen angivna procentsatserna, 13 procent å stamaktierna och 7 procent å preferensaktierna. Å andra sidan har utskottet funnit det angeläget att tillse, att skattesatserna icke förhöjas i sådan grad, att monopolbolaget skall anse sig nödsakat att vidtaga vare sig prisförhöjning eller försämring av tillverkningens kvalitet. Slutligen har utskottet i överensstämmelse med den ståndpunkt, som härutinnan uttalats i den av departementschefen åberopade, inom finansde-

Utskottet.
Propositionen.

Utskottets
yttrande.

partementet uppgjorda promemorian, ansett skattesatserna böra så avvägas, att de icke förorsaka någon mera betydande förskjutning i förhållandet mellan tobakshandlandenas import och monopolbolagets försäljning.

Från de angivna utgångspunkterna har utskottet funnit Kungl. Maj:ts förslag till skattehöjningar väl avvägt. Däremot har utskottet icke kunnat förorda någon sänkning av värdeskatten å importerade cigarrer. Den inhemska tillverkningen av detta varuslag har nu utvecklats därhän, att i fråga om cigarrer i lägre prislägen något egentligt behov av import såsom regulator å tillverkningens kvalitet icke kan anses föreligga. Utskottet kan å andra sidan ej heller förorda det i motionen nr 314 i andra kammaren framlagda förslaget om vissa höjningar i skattesatserna för importerade cigarrer. De i motionen omnämnda, av monopolbolaget på senare tid verkställda avskedanden av cigarmakare hava nämligen sin orsak icke i minskning av konsumtionen av cigarrer av inhemska tillverkning utan huvudsakligen i en fortskridande övergång till användande av maskiner vid cigarrtillverkningen. Olika skäl synas alltså tala för att skattesatserna för cigarrer lämnas orubbade. Utskottet vill emellertid påpeka, att enligt gällande instruktion för de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna i monopolbolagets styrelse det åligger dessa, att, i vad på dem ankommer, särskilt tillse, bland annat, att i förekommande fall gentemot de hos bolaget anställda arbetarna och övrig personal förfares med den särskilda hänsyn, som betingas av bolagets ställning såsom ensam arbetsgivare inom tobaksindustrien. Utskottet anser sig därför kunna förvänta, att, i den mån arbete under de förändrade tillverkningsförhållandena icke kan beredas de yrkesutbildade cigarmakarna, erforderligt understöd ämnas dem.

Departementschefen har utgått från att de föreslagna höjningarna av skattesatserna icke skulle komma att beträffande den inhemska tillverkningen medföra prisförhöjning för annat varuslag än snus, i fråga om vilket varuslag uti ovannämnda promemoria anförts, att den föreslagna höjningen av myckenhetsskatten enligt verkställda beräkningar skulle medföra en prisökning av 1 öre och för vissa kvaliteter möjligen 2 öre för förpackning om 50 gram. Genom den i propositionen framlagda utredningen och upplysningar, som utskottet varit i tillfälle att därutöver inhämta, har utskottet kommit till den uppfattningen, att monopolbolaget skall kunna bära samtliga de ifrågasatta skattehöjningarna utan att behöva vidtaga någon som helst prisförhöjning eller kvalitetsförsämring, vilken sistnämnda åtgärd ju innebär en form av prisökning. Härvid har utskottet särskilt beaktat följande förhållanden. Den fortgående koncentrationen i tillverkningen medför i förening med övergången från manuell till maskinell arbetskraft en ständigt fortskridande minskning i tillverkningskostnaderna. Med den föreslagna överföringen från vinst till skatt följer en betydande minskning i monopolbolagets skatteutgifter. Bolagets inneliggande lager särskilt av råtabak har i värde nedskrivits så mycket, att längre gående åtgärder i sådan riktning med största säkerhet icke skola

behöva vidtagas under den närmaste framtiden. Slutligen blir bolaget i tillfälle att med användande av tillgängliga medel, å vilka bolaget för närvarande åtnjuter förhållandevis låg ränteavkastning, den 1 februari 1928 inlösa ett med $5\frac{1}{2}$ procent ränta löpande obligationslån av år 1918 å 10 miljoner kronor. Skulle trots nu berörda förhållanden monopolbolagets vinst under den första tiden för de nya skattesatsernas tillämpning mot förmodan icke lämna full tillgång till utdelning efter förut angivna grunder, lämnar den befintliga vinstregleringsfonden å 5 miljoner kronor tillgång till täckande av felande belopp.

Vidkommande särskilt förslaget om höjning av styckeskatten för importerade cigarretter får utskottet, under åberopande av vad departementschefen anfört till stöd för förslaget, tillägga, att då importen av tobaksvaror under de tre första månaderna innevarande år jämförd med importen under samma tid 1926 i värde ökats med omkring $1\frac{1}{2}$ miljon kronor, vilket är att tillskriva stegring i cigarrettimporten, under det att monopolbolaget för motsvarande tid har att uppvisa en med $\frac{1}{4}$ miljon kronor minskad försäljningssumma, härav ytterligare framgår behovet av ökat skydd för den inhemska cigarrettillverkningen.

I likhet med föredragande departementschefen finner utskottet lämpligt att, i ändamål att säkerställa den i propositionen beräknade skatteintäkten av 61 miljoner kronor, de föreslagna skattesatserna sättas i tillämpning en månad före budgetårets början eller sålunda den 1 juni 1927.

Av den ståndpunkt, utskottet intagit beträffande förhållandet mellan tobaksimporten och den inhemska tillverkningen, följer, att utskottet icke kan förorda verkställande av utredning i det i motionen nr 336 i andra kammaren angivna syftet att underlätta tobaksimporten genom sänkning av skattesatserna för importerade varor. I anledning av den i motionen framförda tanken om eventuell ersättning åt importgrossisterna för det intrång i deras näringsverksamhet, som de sedan år 1922 förändrade skattesatserna skulle medfört, vill utskottet erinra om att samma fråga på grund av väckt motion var föremål för bevillningsutskottets uppmärksamhet redan vid 1922 års riksdag, men att samma år bevillningsutskottet och riksdagen icke funno anledning att föreslå någon åtgärd i denna riktning. Utskottet finner inga omständigheter sedan dess hava förekommit, som kunna föranleda utskottet att nu intaga en annan ståndpunkt i frågan. Därtill kommer, att den nu fortgående minskningen i importgrossisternas omsättning till väsentlig del är beroende på, att importen av färdiga tobaksvaror numera i växande omfattning ombesörjes av detaljhandlandena själva. Då staten alltså icke iklätt sig någon garanti för grosshandelns bestånd, synes någon ersättningsskyldighet för intrång i importengrossisternas näringsfång icke åligga staten.

I propositionen har Kungl. Maj:t slutligen föreslagit riksdagen medgiva, att beträffande tobaksvara, i fråga om vilken jämlikt förordningen den 20 juni 1924 (nr 250) restitution åtnjutits för den del av för varan

erlagd licensavgift, som motsvarat den varan påförda skatt, restitution må av aktiebolaget svenska tobaksmonopolet lämnas jämväl med belopp, som utgjort bolagets andel av licensavgiften. Enligt vad utskottet inhämtat, hava aktieägarna i monopolbolaget å ordinarie bolagsstämma den 9 april 1927 bemyndigat bolagets styrelse att, därest riksdagen bifaller Kungl. Maj:ts nyssnämnda förslag, i ifrågavarande fall medgiva restitution av bolagets andel av licensavgiften. Med hänsyn härtill samt under åberopande av vad föredragande departementschefen i denna fråga anfört, har utskottet funnit sig böra tillstyrka riksdagen att lämna det av Kungl. Maj:t begärda medgivandet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1:o) att riksdagen måtte,
med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 187, i vad den innefattar förslag till förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. i förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket, icke kunnat oförändrad bifallas och med avslag å motionen II: 314 av herr Lovén, för sin del antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 18 § 1 mom. i förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.¹

Häri genom förordnas, att 18 § 1 mom. i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket skall erhålla följande ändrade lydelse:

18 §.

1 mom. I varje tobaksvaras priskurantpris skall skatt ingå dels med ett belopp, vilket motsvarar nedanstående procent av priskurantpriset eller i fall, som avses i 22 § 2 mom. fjärde stycket, av varans värde, dels ock med nedan angivna, i förhållande till varans myckenhet bestämda belopp, nämligen:

¹ Senaste lydelse, se 1926: 23.

	För inom riket tillverkad vara			För till riket införd vara		
	procent av priskurantpriset eller värdet	belopp för		procent av priskurantpriset eller värdet	belopp för	
		1 st.	1 kg.		1 st.	1 kg.
		öre	kr.		öre	kr.
Cigarrer.....	22	0.8	—	26	4	—
Cigarreigarretter.....	31	0.4	—	32	2	—
Cigarretter ..	48	0.2	—	39	1.3	—
Röktobak ..	39	—	1.50	39	—	1.50
Tuggtobak...	29	—	1	39	—	1.50
Snus	37	—	0.75	39	—	1.50

I skattehänseende utgöres skillnaden mellan cigarr och cigarreigarrett därav, att den senare saknar spets, har skuren inlaga samt i vikt uppgår till högst 3.3 gram.

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 1927.

2:o) att riksdagen måtte, i enlighet med vad Kungl. Maj:t i propositionen föreslagit, medgiva, att beträffande tobaksvara, i fråga om vilken jämlikt förordningen den 20 juni 1924 (nr 250) restitution åtnjutits för den del av för varan erlagd licensavgift, som motsvarat den varan påförda skatt, restitution må av aktiebolaget svenska tobaksmonopolet lämnas jämväl med belopp, som utgjort bolagets andel av licensavgiften; samt

3:o) att motionen II: 336 av herr Leffler icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 22 april 1927.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Johan Nilsson i Kristianstad, Wohlin, Bärge, Boman, Björnsson, friherre Beck-Friis, Bergman*, Schlyter, Jönsson i Boa, Johansson i Arkösund, Olsson i Golvvasta, Björklund, Johansson i Hornsberg, Åström, Olsson i Gävle, Granath, Ericson i Boxholm, Ljunggren, Johansson i Krogstorp och Fjellman.

*) Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

Reservationer:

av herr *Bärge*; samt

av herr *Israel Holmgren*, vilken anfört följande:

»Det är otvivelaktigt, att den allmänna tobaksförbrukningen ur folkhälsans synpunkt är en ogynnsam faktor av stor betydelse. Då ett fördyrande av tobaksvarorna med största sannolikhet skulle medföra en minskning i tobakskonsumtionen och sålunda vara till nytta för vårt land, måste jag taga avstånd från de uttalanden i utskottets yttrande, som ge uttryck åt omsorg om att icke fördyra tobaksvarorna.»